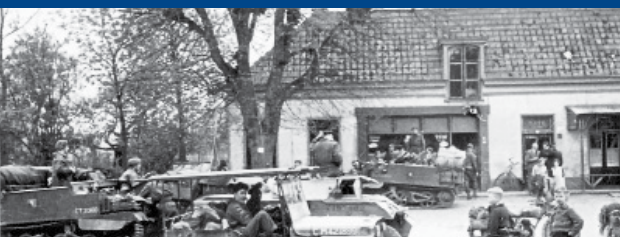
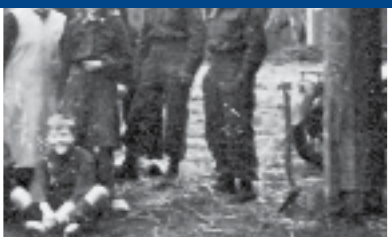

LUCHTVERKEER RAALTE LUCHTVERKEER RAALTE LUCHTVERKEER RAALTE LUCHTVERKEER RAALTE LUCHTVERKEER

 historischcentrumoverijssel

Luchtverkeer (vliegtuigcrashes & bombardementen)

Inleiding

Vliegtuigen werden zowel door de Duitse bezetters als door de Geallieerden (onder andere Engelsen en Amerikanen) ingezet tijdens de Tweede Wereldoorlog. In de lucht boven het grondgebied van de gemeente Raalte was veel verkeer. Raalte lag namelijk op de aanvliegeroute van en naar Duitsland. Als gevolg: veel ongelukken met neergestorte vliegtuigen, beschietingen van bruggen en treinrails, en hierdoor veel slachtoffers. In dit thema kom je meer te weten over een aantal grote vlieggrampen en bombardementen in de gemeente Raalte met de bijbehorende gevolgen.

Oorlog!

Op 10 mei 1940 viel Duitsland Nederland binnen, zowel via de grond als via de lucht. De Duitsers voerden via de lucht veel Duitse parachutisten ons land binnen. Maar de Engelsen en Amerikanen hadden vliegtuigen, die op hun beurt weer Duitsland aanvielen met bommenwerpers (overdag en 's nachts).

A

B

Bekijk bron A en B

1. Aan het logo op het vliegtuig, kun je herkennen van wie het vliegtuig is. Geef op beide afbeeldingen met een rondje aan welk symbool/logo hier bedoeld wordt.

2. Bekijk afbeelding C. Dit zijn Duitse vliegtuigen, leg uit hoe je dat ziet.

Je weet nu van wie de vliegtuigen van afbeelding C zijn. Probeer nu de volgende vraag te beantwoorden.

(Tip: zoek in de inleiding of op internet)

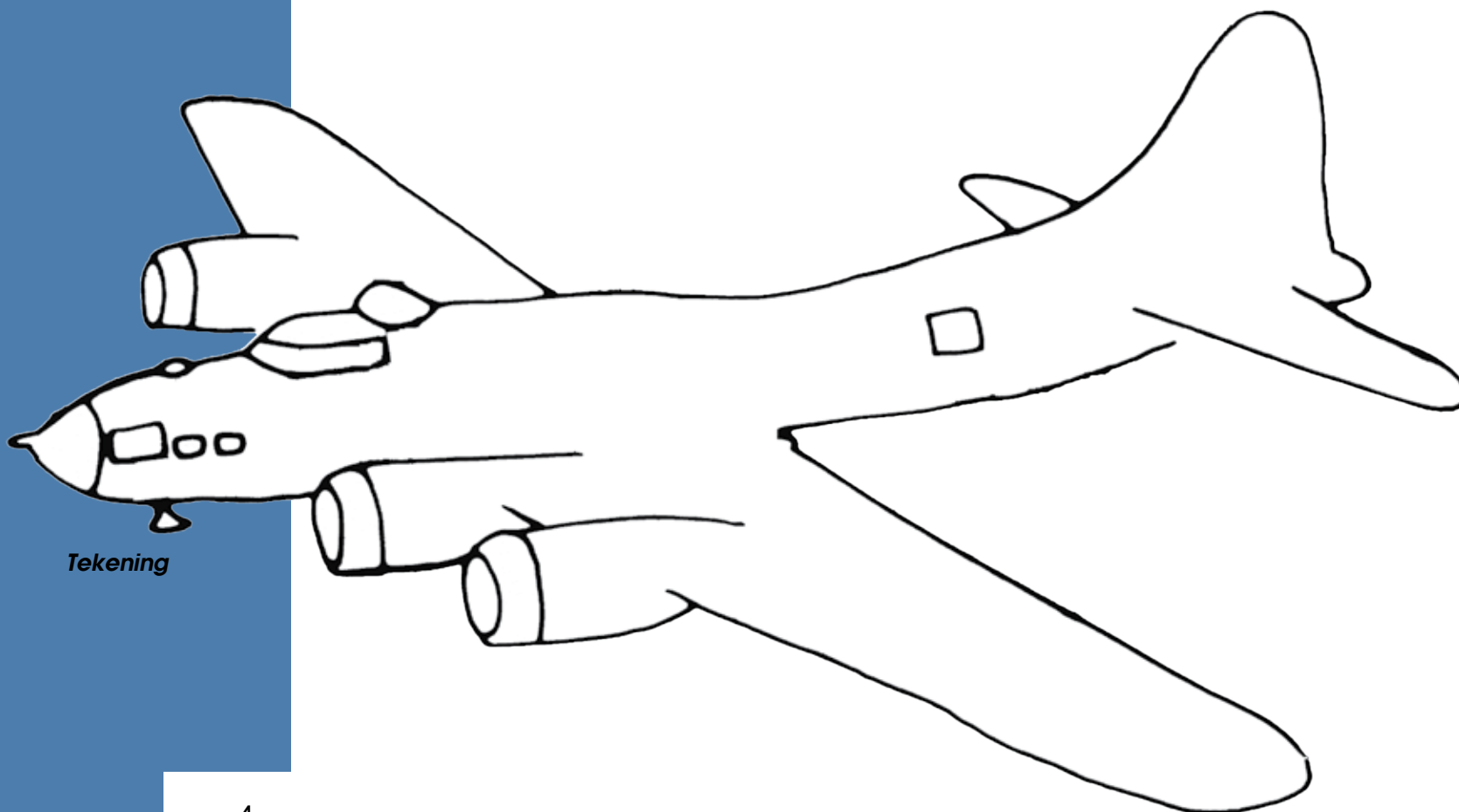
3. Van wie (twee verschillende landen) denk jij dat de vliegtuigen op afbeelding A en afbeelding B zijn?

4. Wat is het voordeel van verplaatsen via de lucht ten opzichte van verplaatsen via de grond? Leg je antwoord uit.

C

5. Stel jij bestuurt ook een vliegtuig, welk symbool zou jij op je vliegtuig willen hebben. Teken jouw symbool in op het vliegtuig. Kies zelf een plek. Maak daarna de tekening af en vertel hieronder wat je hebt gemaakt en waarom.

Tekening

Luchtalarm

Al vóór het uitbreken van de oorlog werd er een Luchtbeschermingsdienst (LBD) ingesteld door Nederland. Dat gebeurde in 1935. Op deze manier werden Nederlandse burgers via een waarschuwings- en alarmeringsdienst (luchtalarm) op de hoogte gebracht van mogelijke aankomende luchtaanvallen door bijvoorbeeld de Duitse bezetter. Je ziet op de afbeelding rechts het bewijs van G.J. Flux voor het krijgen van een baan.

6. Welke baan kreeg G.J. Flux?

7. Tegenwoordig gaat er ook één keer per maand een luchtalarm af. Zoek uit waarvoor dit alarm is en wat je moet doen, als het echt af gaat.

8. Vind je een luchtalarm een goede manier om mensen te waarschuwen, waarom wel / niet?

BESCHERMING TEGEN LUCHTAANVALLEN

AKTE VAN AANSTELLING

als

hoofd van den luchtbeschermingsdienst

De BURGEMEESTER van Raalte,

BENOEMT

met ingang van 1 April 19 37 tot hoofd van den

luchtbeschermingsdienst van de gemeente Raalte

Gerardus Johannes Flux

geboren te Gouda op 30 December 1899

Raalte, 1 April 19 37

De Burgemeester voornoemd,

De ondergeteekende G.J. Flux

verklaart bovenvermelde benoeming aan te nemen.

Raalte, 1 April 19 37

N. a. 9487

de akte van aanstelling van het
hoofd van de Luchtbeschermings-
dienst in Raalte (dhr. G.J. Flux)

Oorlogsmonument

Onbedoelde slachtoffers

Er zijn ook vrij veel burgerslachtoffers uit Raalte gevallen door neergestorte vliegtuigen of bombardementen. Voorbeeld hiervan is het ongeval met de V2 in Luttенberg in 1944. Een V2 is een 'vergelingswapen' ofwel een vliegende bom. Deze V2 was gelanceerd in Hellendoorn en kwam niet veel verder dan Luttенberg terecht in een weiland. Doordat vijanden met het wapen knoeiden of door storingen ging het vaak mis, zo ook in 1944 in Luttенberg.

Op <http://www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten.nl> en dan zoeken op Luttенberg, kun je het monument vinden dat na de oorlog in Luttенberg werd opgericht ter nagedachtenis aan de slachtoffers, van deze ramp.

9. Wanneer zijn de slachtoffers omgekomen?

10. Hoeveel slachtoffers zijn er gevallen?

11. Bekijk de foto van het grafmonument op de begraafplaats in Luttенberg. Noem twee namen van mensen die zijn omgekomen.

Het grafmonument op de begraafplaats in Luttенberg ter nagedachtenis aan de ramp met de V2

Omgekomen bemanningsleden van de B-17 met het registratie-nummer 42-31538:

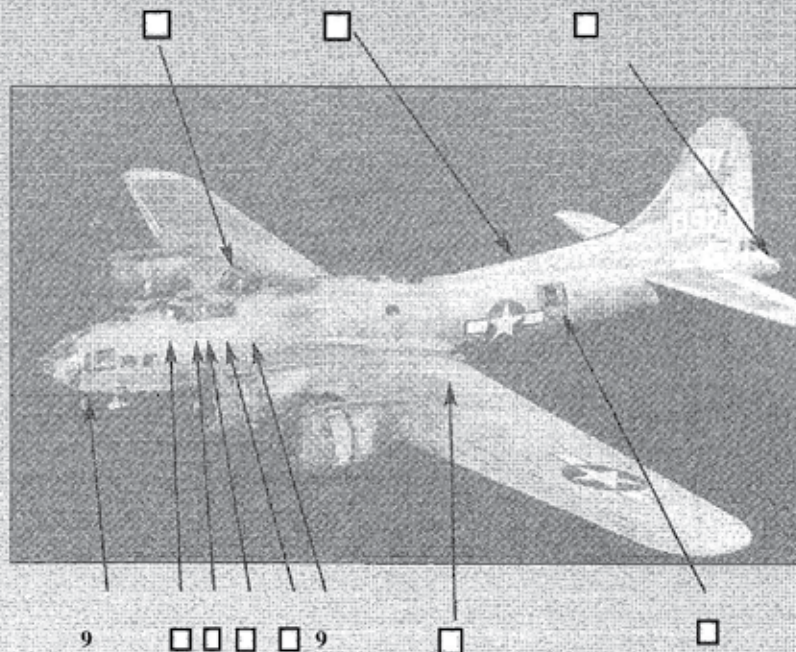
1. S/Sgt. J.J. Allie, rechter zijkschutter.
2. S/Sgt. S.G. Sin, linkerzijkschutter.
3. 2/Lt. R.D. Wright, navigator.
4. S/Sgt. R.W. Collins, achterste boordschutter.
5. S/Sgt. H. Kline, radio-telegrafist.
6. S/Sgt. G.P. Amoroso, buikschutter.
7. 2/Lt. P. Caves, piloot.
8. 2/Lt. M.S. O'Grady, co-piloot.
9. 2/Lt. J.J. Monticone, bommenrichter.
10. T/Sgt. G.C. Norris, rugkoepelschutter.

Omgekomen bemanningsleden van de B-17 met het registratie-nummer 42-31236:

1. S/S. W.P. Teston, rechter zijkschutter.
2. Sgt. P.E. Colburn, linkerzijkschutter.
3. 1/Lt. J.E. Dougherty, navigator.
4. S/Sgt. K.H. Hudson, achterste boordschutter.
5. T/Sgt. C.E. Lebert, radio-telegrafist.
6. S/Sgt. A. Graubart, buikschutter.
7. 1/Lt. G. Campert, piloot.
8. 2/Lt. G.C. Coots, co-piloot.
9. 1/Lt. J.A. Sparks, bommenrichter.
10. T/Sgt. P.F. Murray, rugkoepelschutter.

OP BOVENSTAANDE BEMANNINGSLIJSTEN STAAT VOOR IEDERE NAAM EEN NUMMER. DAT CORRESPONDEERT MET DE NUMMERING DIE IS AANGEBRACHT VOOR DE FOTO VAN DE B17 RECHTS. ZODOENDE KAN MEN PRECIES ZIEN WAAR DE RUGKOEPELSCHUTTER ZICH IN HET VLEGTIIG BEVOND (NUMMER 6) OF DE STAARTSCHUTTER (NUMMER 4).

OOK MAAKT DEZE FOTO DUIDELIJK HOE RISKANT DE POSITIE VAN DE STAARTSCHUTTER IS IN GEVAL VAN NOOD. VANUIT DIE POSITIE MOEST MEN DOORGAANS DE GROOTSTE AFSTAND AFLEGGEN NAAR DE PLEK IN HET VLEGTIIG, VAN WAARUIT DE SPRONG PER PARACHUTE GEMAAKT KON WORDEN. NUMMER 9 KOMT TWEEMAAL VOOR, OMDAT DE BOMMENRICHTER OOK ACTIEF WAS ALS SCHUTTER.

Schema van het vliegtuig

Er zijn naast Nederlandse slachtoffers, ook veel Duitse en Geallieerde slachtoffers gevallen tijdens de vliegtuigrampen. Op 11 januari 1944 vond de grootste luchtramp plaats in de geschiedenis van de gemeente Raalte. Een Amerikaans vliegtuig werd aangevallen door een Duits jachtvliegtuig. De vleugel van één van de Amerikaanse vliegtuigen werd kapot geschoten en nam een tweede Amerikaanse vliegtuig mee in zijn duikvlucht naar beneden en sloegen beide te pletter in Nieuw-Heeten.

12. Probeer bij ieder bemanningslid kort te beschrijven wat zijn taak in het vliegtuig zou zijn geweest.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____
- 6 _____
- 7 _____
- 8 _____
- 9 _____
- 10 _____

13. Bedenk op welke plaats elk bemanningslid zat. Doe dit door het nummer van het bemanningslid bij de pijlen van het vliegtuig te zetten. Nummer 9 (bommenrichter J.J. Monticone) komt twee keer voor en die is al voor gedaan. (Tip: lees de tekst)

Overleefd of omgekomen?

Dagboek-
fragment
van Leo Spit

Dagboek Leo Spit:

11 april 1945: Leo: Vannacht om half vier hevig granaatvuur. Van half 4 tot half 8 in de kelder geslapen. Van half 8 tot half 11 mitrailleurvuur in de omgeving van Heino. Ommen vrij. Koopman is vanmorgen naar Raalte geweest. [...] Tegen 3 uur kwam de eerste Engelse tanks Raalte binnen rollen. Ze werden met vlag en wimpel binnengehaald. De NSB (Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten) pakken de NSB-ers op en andere mensen ook die met de Duitsers omgingen. De spertijd is nu van 's morgens half 8 tot 9 uur 's avonds. 's Morgens een Engels vliegtuig een noodlanding gemaakt.

Engels vliegtuig

Bekijk de foto en lees het dagboekfragment.
14. Wat is er gebeurd met het vliegtuig?

15. Heeft de bemanning het heeft overleefd of niet? Leg je antwoord uit.

Schade

Heino is op 12 april 1945 door de Geallieerden bevrijd (Canadezen). Zij moesten soms nog hard vechten om de Duitsers te verdrijven. De Duitsers lieten bij hun aftocht naar huis nog veel schade achter: er werden bijvoorbeeld veel bruggen opgeblazen.

16. Bekijk de twee afbeeldingen. Wat is er gebeurd?

Twee kerktorens van Heino

17. Vul het juiste antwoord in:

De kerktorens van Heino zijn niet door de..... beschoten, maar door de, omdat ze dachten dat er nog Duitsers verstopt zaten.

Boerderij familie Baarslag

De boerderij van de familie Baarslag werd aan het eind van de oorlog nog door een granaat getroffen en is geheel afgebrand.

18. Bekijk de foto. Noem minimaal één ding die je ziet op de foto die herinnert aan vroegere tijden (iets uit de oorlog, iets uit het dagelijks leven etcetera).

Boerderij familie Baarslag

NS-Station Raalte na bombardement 23 maart 1945

Hoe is de omgeving veranderd in de loop der tijd?

19. Bekijk de drie foto's van het NS station in Raalte. Vergelijk de oude foto's (bombardement 23 maart 1945) en recente foto (huidige situatie) met elkaar. Omcirkel de stelling die juist is.

Het stationsgebouw nu ziet er bijna hetzelfde uit als tijdens de oorlog.

Na het bombardement is er een geheel nieuw stationsgebouw gebouwd.

Eindopdracht

Op pagina 15 staan vier foto's. Knip de vier foto's uit en plak ze op het plakvel. Bedenk bij elke foto een bijschrift (titel) en geef daaronder een korte uitleg, waarom de foto bij dit thema past.

Plakvel

FOTO**FOTO**

FOTO

FOTO

Knipvel

[illegible]

Dit bronnenboekje is onderdeel van het lespakket 'Oorlog in Overijssel - Raalte'. Het lespakket bestaat uit vier bronnenboekjes, met de thema's:

- *Dagelijks leven*
- *Joods leven*
- *Luchtverkeer*
- *Verzet*

